

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนด้วยการผลิตข้าวซ้อมมือ กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกใน หมู่ 2 ตำบลพร่อน อำเภอดงหลวง จังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- 4.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกใน
- 4.2 กระบวนการผลิตข้าวซ้อมมือ และกิจกรรมการร่วมกลุ่มของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกใน
- 4.3 ความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกใน เกี่ยวกับการผลิตข้าวซ้อมมือ
- 4.4 ความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านโคกอิฐ-โคกใน เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดกลุ่มบุคคลสำคัญในท้องถิ่น

4.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกใน

4.1.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกใน จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	-	-
หญิง	20	100
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีสมาชิกเป็นเพศหญิงทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน

ตารางที่ 4.2 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกโนจําแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
19-28	3	15
29-38	2	10
39-48	7	35
49-58	3	15
59-68	2	10
69-78	2	10
79-88	1	5
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกโน ส่วนใหญ่มีอายุ 39-48 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา คือ อายุ 19-28 ปี และอายุ 49-58 ปี คิดเป็นร้อยละ 15 ส่วนอีก 3 กลุ่ม ที่เท่ากัน คือ อายุ 29-38 ปี อายุ 59-68 ปี และ อายุ 69-78 ปี คิดเป็นร้อยละ 15 และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่มีอายุ 79 - 88 ปีจะมีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5

ตารางที่ 4.3 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกอิฐ-โคกโน จําแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	4	20
ประถมศึกษา (ป.1 - ป.6)	10	50
มัธยมศึกษา (ม.1 - ม.6)	5	25
ปวช./ปวส.	1	5
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคอธิฐ-โคกโน มีผู้จบ การศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา(ม.1-ม.6) คิดเป็นร้อยละ 25 ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 20 และสมาชิก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคอธิฐ-โคกโน จบการศึกษาระดับ ปวช./ปวส. มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 5

ตารางที่ 4.4 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคอธิฐ-โคกโน จำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำนา	18	90
ค้าขาย	2	10
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคอธิฐ-โคกโน ประกอบ อาชีพทำนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90 และรองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 10

ตารางที่ 4.5 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคอธิฐ-โคกโน จำแนกตามสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2	4	20
3	-	-
4	5	25
5	4	20
6	7	35
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกใน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน และ 5 คน น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 20

ตารางที่ 4.6 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกใน จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4,000 - 10,000	9	45
10,001 - 20,000	9	45
20001 - 30000	1	5
30,001 - 40,000	1	5
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกใน มีรายได้ 4,000 - 10,000 และ 10,001-20,000 มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมา 20,001- 30,000 และ 30,001- 40,000 น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5

ตารางที่ 4.7 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกใน จำแนกตามค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่าย (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1,000 - 5,000	10	50
5,001 - 10,000	5	25
10001 - 15,000	4	20
15,001 ขึ้นไป	1	5
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน มีค่าใช้จ่าย 1,000-5,000 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา 5,001-10,000 คิดเป็นร้อยละ 25 ค่าใช้จ่าย 10001-15,000 คิดเป็นร้อยละ 20 และน้อยที่สุดค่าใช้จ่าย 15,001 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5

ตารางที่ 4.8 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน จำแนกตามหนี้สิน

หนี้สิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	1	5
ไม่มี	19	95
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.8 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 95 และมีหนี้สินเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 5

ตารางที่ 4.9 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน จำแนกตามที่ดิน

ที่ดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 5 ไร่	10	50
5 - 10 ไร่	3	15
11 - 15 ไร่	1	5
16 - 20 ไร่	4	20
21 ไร่ ขึ้นไป	2	10
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน มีที่ดินเป็นของตนเอง 1-5 ไร่ มากที่สุด รองลงมา 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20 ที่ดิน 5-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15 ที่ดิน 21 ไร่ ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10 และน้อยที่สุด 11-15 ไร่

ตารางที่ 4.10 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน จำแนกตามการใช้ประโยชน์จากที่ดิน

ที่ดิน (ไร่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำนา	15	75
ทำสวน ปลูกผัก	3	15
เลี้ยงสัตว์	2	10
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.10 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน ใช้ประโยชน์จากที่ดินของตนเองในการทำนามากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 75 รองลงมา คือ ทำสวน ปลูกผัก คิดเป็นร้อยละ 15 และน้อยที่สุดใช้ประโยชน์จากที่ดินในการเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 10

4.1.2 สภาพการทำงานในกลุ่มแม่บ้านข้าวซ้อมมือ

ตารางที่ 4.11 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน จำแนกตามหน้าที่ในการผลิตข้าวซ้อมมือ

หน้าที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำทุกอย่าง	5	25
ทำบางอย่าง เช่น ไรย ร่อน ต่ำ	-	-
สี บรรจุลง เป็นต้น	15	75
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.11 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน ที่ทำบางหน้าที่ เช่น ไรย ร่อน ต่ำ สี บรรจุลง เป็นต้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75 และทำทุกอย่างน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25

ตารางที่ 4.12 ร้อยละของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน จำแนกตามรายได้จากการผลิตข้าวซ้อมมือ

รายได้จากการผลิต (วัน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วันละ 4 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 30 บาท ($30 \times 4=120$)	20	100
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน ทำงานวันละ 4 ชั่วโมง มีรายได้จากการผลิตข้าวซ้อมมือชั่วโมงละ 30 บาท รวมรายได้วันละ 120 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 กรรมวิธีในการผลิตข้าวซ้อมมือของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโคกอิฐ-โคกโน^[5]

4.2.1 ขั้นตอนการผลิต

ขั้นตอนที่ 1 นำข้าวเปลือกพันธุ์หอมกระดังงา ที่ผ่านการทำความสะอาดโดยการร่อนเอาเมล็ดข้าวลีบ และสิ่งเจือปนออกมาตากแดด 1 แดดเพื่อลดความชื้นจนเมล็ดข้าวแห้งเหมาะในการนำไปสี

ภาพที่ 4.1 ข้าวเปลือกที่ผ่านการตากแดด

ขั้นตอนที่ 2 นำข้าวเปลือกหอมกระดังงาไปสีด้วยเครื่องสีข้าว จะได้ข้าวสารที่ปนด้วยแกลบและกาบข้าว (เมล็ดข้าวที่เปลือกยังไม่กะเทาะ)

ภาพที่ 4.2 เครื่องสีข้าว ที่ใช้สีข้าวซ้อมมือ

ขั้นตอนที่ 3 นำข้าวสารที่ได้ไปผัดในกระทง แล้วโรยโดยใช้ลมเป่าเพื่อให้แกลบออก

ภาพที่ 4.3 การโรยข้าวซ้อมมือ และใช้ลมเป่าให้แกลบออก

ขั้นตอนที่ 4 นำข้าวสารไปร่อนในกระด้งอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้กากข้าวออก

ภาพที่ 4.4 การนำข้าวซ้อมมือใส่ในกระด้ง เพื่อนำไปร่อน

ภาพที่ 4.5 การร่อนในกระด้ง เพื่อเอากากข้าวออก

ขั้นตอนที่ 5 นำข้าวสารไปตำด้วยครกกระเดื่อง โดยการเหยียบครกกระเดื่องจำนวน 350 ครั้งต่อการตำ 1 ครก

ภาพที่ 4.6 การตำข้าวซ้อมมือด้วยครกกระเดื่อง

ขั้นตอนที่ 6 นำข้าวสารที่ได้ไปร่อนด้วยมุ้งตาข่ายพลาสติก เพื่อแยกส่วนที่เป็นรำข้าวออก ขั้นตอนนี้ต้องใช้คนร่อนจำนวน 2 คน

ภาพที่ 4.7 การนำข้าวสารที่ได้ไปร่อนด้วยมุ้งตาข่ายพลาสติก

ภาพที่ 4.8 การร่อนด้วยมุ้งตาข่ายพลาสติก

ขั้นตอนที่ 7 นำข้าวสารมาเลือกกากอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย จนกว่าจะได้ข้าวซ้อมมือบริสุทธิ์ สะอาด และปราศจากสิ่งเจือปน

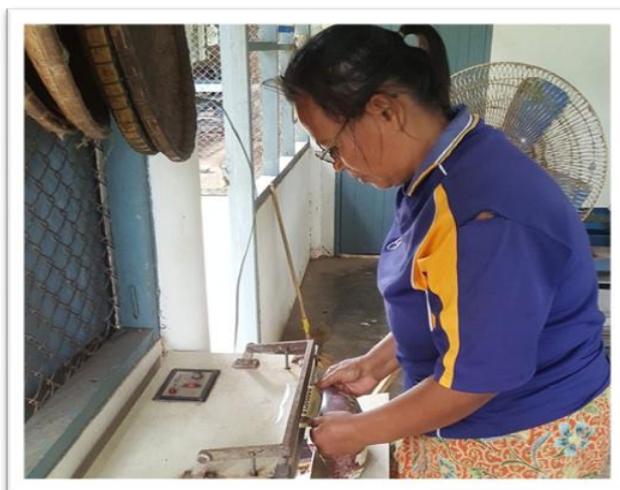
ภาพที่ 4.9 การเลือกกากข้าวจนได้ข้าวซ้อมมือบริสุทธิ์

ขั้นตอนที่ 8 นำข้าวที่ได้มาบรรจุถุงพลาสติกน้ำหนักถุงละ 1 กิโลกรัม

ภาพที่ 4.10 การบรรจุถุงพลาสติก

ขั้นตอนที่ 9 นำถุงพลาสติกที่บรรจุข้าวซ้อมมือแล้วมาปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลไฟฟ้า หรือปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลสูญญากาศ

ภาพที่ 4.11 การปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลไฟฟ้า

ขั้นตอนที่ 10 ได้ข้าวซ้อมมือบรรจุถุงพลาสติกที่พร้อมส่งออกสู่ตลาดจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค

ภาพที่ 4.12 ข้าวซ้อมมือที่ปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลไฟฟ้า

ภาพที่ 4.13 ข้าวซ้อมมือที่ปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลสูญญากาศ

4.3 ความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโคกอิฐ-โคกโน ต่อกการผลิตข้าวซ้อมมือ

4.3.1 ความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ - โคกโน ต่อกการผลิตข้าวซ้อมมือ

ตารางที่ 4.13 ร้อยละความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกโน ต่อกการผลิตข้าวซ้อมมือ

รายการ	ความคิดเห็น (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานผลิตข้าวซ้อมมือ		45	55		
2. การแบ่งปันผลประโยชน์แก่สมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างถูกต้องและยุติธรรม		85	15		
3. สถานที่ทำการผลิตข้าวซ้อมมือมีความเหมาะสม		70	30		
4. เวลาทำงานในแต่ละวันมีความเหมาะสม		55	45		
5. มีการหาตลาดเพื่อจำหน่ายข้าวซ้อมมือ		40	60		
6. ระบบการทำบัญชี <u>รับ-จ่ายเงิน</u> เป็นปัจจุบัน		85	15		
7. การประสานงานภายในกลุ่มมีความราบรื่น		65	35		
8. มีการประชาสัมพันธ์งานของกลุ่มแม่บ้านในหลายช่องทาง (หลายวิธี)		35	60	5	
9. มีการปรับปรุงการทำงานภายในกลุ่มแม่บ้านเป็นประจำ เช่น การประชุมเพื่อแก้ปัญหา การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น		40	60		
10. มีความพร้อมที่จะให้การแนะนำแก่หน่วยงานหรือองค์กรอื่นดำเนินการเช่นเดียวกัน		60	40		

จากตารางที่ 4.13 แสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคก
โน ต่อการทำงานในการผลิตข้าวซ้อมมือ ดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานผลิตข้าว
ซ้อมมือ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55
2. การแบ่งปันผลประโยชน์แก่สมาชิกในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อม
มือ เป็นไปอย่างถูกต้อง และยุติธรรมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 85
3. โรงเรือนสถานที่ทำการผลิตข้าวซ้อมมือมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก
คิดเป็นร้อยละ 70
4. เวลาทำงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือ ในแต่ละวัน
มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 55
5. สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือมีการตลาดเพื่อจำหน่าย
ข้าวซ้อมมือ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60
6. ระบบการทำบัญชีรับ-จ่ายเงิน ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าว
ซ้อมมือ เป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 85
7. การประสานงานภายในกลุ่มสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือ
มีความราบรื่นอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 65
8. มีการประชาสัมพันธ์งานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อม
มือ ในหลายช่องทาง (หลายวิธี) อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60
9. มีการปรับปรุงการทำงานภายในกลุ่มสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิต
ข้าวซ้อมมือเป็นประจำ เช่น การประชุมเพื่อแก้ปัญหา การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น เป็นต้นอยู่
ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60
10. มีความพร้อมที่จะให้การแนะนำแก่หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นมา
ดำเนินการเช่นเดียวกัน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60

4.3.2 กิจกรรมการร่วมกลุ่มของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโคกอิฐ-โคกโน

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

จากกิจกรรมการร่วมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในการผลิตข้าวซ้อมมือ พบว่า กรรมวิธีในการผลิตข้าวซ้อมมือของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจะรับซื้อข้าวเปลือกพันธุ์หอมกระดังงา จากสมาชิกในกลุ่ม หรือชาวบ้านในหมู่บ้าน ในราคา กิโลกรัมละ 19 บาท หลังจากรับซื้อข้าวเปลือกมาแล้ว จะนำข้าวเปลือกที่ผ่านการทำความสะอาด โดยการร่อนเอาเมล็ดข้าวลีบ และสิ่งเจือปนออก นำมาตากแดด 1 แดด เพื่อลดความชื้น และป้องกันการเกิดเชื้อรา จนเมล็ดข้าวเปลือกแห้งเหมาะในการนำไปสี จึงนำข้าวเปลือกไปสีด้วยเครื่องสีข้าว จะได้ข้าวสารที่ปนด้วยแกลบและกาบข้าว นำข้าวสารใส่กระด้งฝัด หรือใช้วิธีการโรยแล้วใช้ลมเป่าเพื่อเอาแกลบออก และนำข้าวสารไปร่อนในกระด้งอีกครั้ง เพื่อให้กากข้าวออก หลังจากนั้นจึงนำข้าวสารไปตำด้วยครกกระเดื่อง โดยการเหยียบครกกระเดื่อง จำนวน 350 ครั้ง ต่อการตำ 1 ครก แล้วนำข้าวสารที่ได้ไปร่อนด้วยมุ้งตาข่ายพลาสติก เพื่อแยกส่วนที่เป็นรำข้าวออก ขั้นตอนนี้ต้องใช้คนร่อน จำนวน 2 คน ในการจับมุ้งตาข่าย ก่อนจะนำไปบรรจุถุงพลาสติก ข้าวสารที่ร่อนแล้วนำมาเลือก กากอีกครั้งหนึ่งจนได้ข้าวซ้อมมือบริสุทธิ์ สะอาด ปราศจากสิ่งเจือปน จึงนำมาบรรจุถุงพลาสติก ถุงละ 1 กิโลกรัม แล้วจึงปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลไฟฟ้า หรือปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลสูญญากาศ

นางหม่อม ทองเครือ ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กล่าวว่า ข้าวซ้อมมือที่กลุ่มแม่บ้านผลิตได้มีการปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลไฟฟ้า และปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลสูญญากาศ ถ้าปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลไฟฟ้า ราคา กิโลกรัมละ 50 บาท แต่ถ้าใช้เครื่องซีลสูญญากาศ ราคา กิโลกรัมละ 60 บาท ซึ่งมีราคาต่างกัน 10 บาท เพราะการปิดปากถุงด้วยเครื่องซีลสูญญากาศ มีขั้นตอนยุ่งยากกว่าการใช้เครื่องซีลไฟฟ้า เมื่อก่อนจะผลิตได้วันละ 20-30 ถุง เพราะต้องใช้แรงงานคนเป็นหลัก และอยู่ที่ปริมาณข้าวเปลือกช่วงนั้นที่นำมาผลิตด้วย แต่หลังจากที่ทางวิทยาลัยการอาชีพตากใบ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เข้ามาดูแลและให้ความช่วยเหลือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยการนำเครื่องสีข้าวพระราชทานมามอบให้กับทางกลุ่มแม่บ้าน ปัจจุบัน ทำให้สามารถผลิตข้าวซ้อมมือได้เฉลี่ย 80 ถุงต่อวัน และขายได้เฉลี่ย วันละ 40-50 ถุง หรือตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งซื้อ

สภาพการทำงานในกลุ่มแม่บ้านข้าวซ้อมมือสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโคกอิฐ-โคกโน ส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ ที่ทำเป็นประจำเพียงบางหน้าที่ เช่น สมาชิกบางคนทำหน้าที่ ร่อนข้าวซ้อมมือ บางคนทำหน้าที่ตำ เป็นต้น มีสมาชิกเพียง 2-5 คน ที่ทำได้ทุกหน้าที่ การมีส่วนร่วมของสมาชิก การประสานงานภายในกลุ่มสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือ มีความ

ราบรื่นอยู่ในระดับมาก เมื่อมีข้าวเปลือกที่ได้จากการสั่งซื้อมาจากสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน หรือชาวบ้าน สำหรับเตรียมจะผลิตข้าวซ้อมมือ จะมีการนัดสมาชิกกลุ่มแม่บ้านในการผลิตข้าวซ้อมมือ การนัดหมายเป็นการนัดแบบปากต่อปาก เพราะบ้านที่อยู่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกัน บางครั้งก็มีสมาชิกขับรถมอเตอร์ไซค์ไปบอก ถ้าใครว่างก็มาช่วยกันทำ ไม่ได้มีวิธีการสั่ง หรือการบังคับให้มาทำงานแต่อย่างใด

การแบ่งปันผลประโยชน์แก่สมาชิกในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือ เป็นไปอย่างถูกต้อง และยุติธรรมอยู่ในระดับมาก การจัดสรรรายได้ให้กับสมาชิก 80% เข้ากลุ่ม 20% ของกำไรทั้งหมดทุกคนจะได้เท่ากัน ระบบการทำบัญชีรับ-จ่ายเงิน ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือ เป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก จะมีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ประธานกลุ่มจะเป็นผู้เก็บบัญชีไว้ แต่สมาชิกทุกคนสามารถขอข้อมูลรายรับ-รายจ่ายได้ สำหรับเงินที่ได้จากการจำหน่ายข้าวซ้อมมือ ไม่ได้นำไปฝากบัญชีธนาคารแต่อย่างใด กลุ่มแม่บ้านบอกผู้วิจัยว่า มีความยุ่งยากในการไปที่จะเบิกใช้ เพราะบางครั้งทางกลุ่มต้องมีการหมุนเวียนเงินสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เพราะเงินจำนวนหนึ่งจะอยู่ในข้าวซ้อมมือที่ยังไม่ได้จำหน่าย

สถานที่ผลิตข้าวซ้อมมือ คือ โรงเรือนสถานที่ทำการผลิตข้าวซ้อมมือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตั้งอยู่เลขที่ 62 หมู่ 2 ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ได้ดำเนินการตกทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เริ่มแรกมีสมาชิกเพียงไม่กี่คน ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 20 คน ได้มีการปรับปรุงโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส สนับสนุนงบประมาณก่อสร้างโรงเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส สนับสนุนงบประมาณต่อเติมอาคาร โรงเรือน สำนักงานเกษตรอำเภอตากใบ ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอตากใบ สนับสนุนงบประมาณ จัดทำมาตรฐานสถานที่ผลิตอาหาร Good Manufacturing Practice (GMP) หรือหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิต ระบบคุณภาพที่สร้างกระบวนการ จัดการสุขลักษณะที่ดีในการผลิตอาหารของโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นวิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตและการเก็บรักษา^[29] การทำงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือ ในแต่ละวันมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 55 การทำงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านสัปดาห์ละ 3-4 วัน วันละประมาณ 4 ชั่วโมง ในช่วงเช้า นอกจากว่าจะมีลูกค้าสั่งซื้อในปริมาณมาก อาจจะต้องมาทำงานทุกวัน

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือมีการตลาดเพื่อจำหน่ายข้าวซ้อมมือ อยู่ในระดับปานกลาง การจำหน่ายผลผลิตที่ได้ จะนำไปจำหน่ายในงานแสดงสินค้าตามที่

ต่าง ๆ ซึ่งทางจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้จัดขึ้น ทำให้มีลูกค้ารู้จักเพิ่มขึ้น หลังจากลูกค้ารู้จักก็จะสั่งสินค้าโดยการติดต่อทางโทรศัพท์ กลุ่มแม่บ้านจะผลิตข้าวซ้อมมือตามที่ลูกค้าสั่งซื้อ และการจัดส่งถ้าสั่งสินค้าปริมาณมากก็ใช้การส่งสินค้าทางรถโดยสารปรับอากาศ ถ้าสั่งซื้อปริมาณน้อยก็ใช้การจัดส่งทางไปรษณีย์ แต่วิธีนี้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงจึงไม่ค่อยนิยม ยังมีลูกค้าแวะเวียนมาซื้อที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโดยตรง

การประชาสัมพันธ์งานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือ ในหลายช่องทาง (หลายวิธี) อยู่ในระดับปานกลาง จะเป็นการบอกกันแบบปากต่อปากทำให้รู้จัก แต่ตลาดยังไม่กว้างมาก จะนำไปจำหน่ายในงานแสดงสินค้าตามที่ต่าง ๆ ซึ่งทางจังหวัดนครราชสีมา เป็นผู้จัดขึ้น ทำให้มีลูกค้ารู้จักเพิ่มขึ้น หลังจากลูกค้ารู้จักก็จะสั่งสินค้าโดยการติดต่อทางโทรศัพท์ กลุ่มแม่บ้านจะผลิตข้าวซ้อมมือตามที่ลูกค้าสั่งซื้อ และการจัดส่งถ้าสั่งสินค้าปริมาณมากก็ใช้การส่งสินค้าทางรถโดยสารปรับอากาศ ถ้าสั่งซื้อปริมาณน้อยก็ใช้การจัดส่งทางไปรษณีย์ แต่วิธีนี้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงจึงไม่ค่อยใช้วิธีนี้

การปรับปรุงการทำงานภายในกลุ่มสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือเป็นประจำ เช่น การประชุมเพื่อแก้ปัญหา การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น เป็นต้นอยู่ในระดับปานกลาง เพราะจะใช้การพูดคุยในระหว่างที่ทำงาน แต่ไม่ได้มีการจัดประชุมแบบเป็นทางการ เป็นเพียงการพูดคุยกันเอง

กลุ่มแม่บ้านผลิตข้าวซ้อมมือ มีความพร้อมที่จะให้การแนะนำแก่หน่วยงานหรือองค์กรอื่นมาดำเนินการเช่นเดียวกัน อยู่ในระดับมาก ทางกลุ่มแม่บ้านกล่าวกับผู้วิจัยว่า ยินดีให้คำแนะนำ คำปรึกษา สอนกรรมวิธีในการผลิตข้าวซ้อมมือ สำหรับบุคคลอื่นที่ต้องการจะประกอบอาชีพผลิตข้าวซ้อมมือ เพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป นอกจากเป็นการสร้างรายได้แล้ว อีกส่วนหนึ่งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชน มีการร่วมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน พบปะพูดคุย สร้างความสามัคคี ช่วยเหลือกัน ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อไป

4.4 ความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโคกอิฐ-โคกไถ เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดกลุ่มบุคคลสำคัญในท้องถิ่น

4.4.1 ความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโคกอิฐ-โคกไถ เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ - โลกใน เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จากการสัมภาษณ์ และพูดคุยกับ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยใช้แบบสอบถามที่ 4 ในการเก็บข้อมูล ผลการศึกษาคำตอบของกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรสรุปผล ดังนี้

4.4.1.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความประหยัด ความเป็นอยู่ที่ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการส่งเสริมให้ในคนชุมชนมีอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลัก เช่น การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ ทำสวน โดยใช้ที่ดินของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด พึ่งพาตนเองโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน มีการจัดกิจกรรมการร่วมกลุ่ม เพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชน ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

4.4.1.2 เศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญกับการดำรงชีวิตอย่างไร

ปัจจุบันการดำรงชีวิตของบุคคลเน้นการดำรงชีพด้วยการพึ่งตนเอง รู้จักทำงาน ซื่อสัตย์ ไม่เบียดเบียนใคร ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักคุณค่าของเงิน เป็นคนประหยัด มีการวางแผนการใช้ชีวิตที่เหมาะสม เตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบไม่ทันตั้งตัว เพราะถ้าเราดำรงอยู่แบบพอเพียง พออยู่พอกิน ก็จะไม่ได้รับผลกระทบกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รู้จักการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อเป็นการสร้างความสามัคคี การพบปะสังสรรค์ การสร้างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ เพื่อการดำรงอยู่ที่ดี สร้างรายได้ และสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ในอนาคต

4.4.1.3 ความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาให้คนในชุมชน ดำรงชีวิตแบบมีความสุขตามฐานะของตนเอง ใช้ชีวิตในสังคมให้อยู่อย่างมีความสุข รู้จักใช้ รู้จักซื้อ ประหยัด ไม่ก่อหนี้สิน และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ ทำกิจกรรมร่วมกันในสังคม สร้างความสามัคคี ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน จะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งต่อไป

4.4.1.4 ท่านจะต้องทำอย่างไรเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง

ทุกคนในครอบครัวต้องช่วยเหลือกัน มีความความขยัน ประหยัด รู้จักการพึ่งพาตนเอง ปลูกผักกินเอง ทำให้มีรายได้นำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงของครอบครัว ต้องให้ความร่วมมือ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมในชุมชน มีความเสียสละ รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มี

ความสามัคคี ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

4.4.1.5 การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มแม่บ้านผลิตข้าวซ้อมมือ ทำให้ครอบครัวของท่านเป็นอย่างไรบ้าง

จากการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตข้าวซ้อมมือทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง และสมาชิกดีขึ้น สมาชิกทุกคนมีรายได้ และเห็นคุณค่าของเงิน มีความประหยัด รู้จักการออม มีเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น ได้รับความรู้เรื่องประโยชน์จากข้าวซ้อมมือ ทุกคนหันมาบริโภคข้าวซ้อมมือมากขึ้นทำให้ร่างกายแข็งแรง การรวมกลุ่มกันทำให้เกิดความสนุกสนาน ได้พบปะสังสรรค์ ช่วยเหลือกัน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีแนวคิดแบบพออยู่พอกิน พอใจในสิ่งที่ทำอยู่ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขอีกด้วย

4.4.2 แนวคิดกลุ่มบุคคลสำคัญในท้องถิ่น

การสัมภาษณ์แนวคิดของบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ต่อการผลิตข้าวซ้อมมือ ผลการสังเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

จากการศึกษา ผู้วิจัย พบว่าบุคคลสำคัญในท้องถิ่น รู้จักกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โคกอิฐ-โคกใน ในระดับที่มาก เพราะส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น และบางส่วนยังเป็นผู้นำชุมชน ลูกค้าที่ซื้อข้าวซ้อมมือกลับไปบริโภค

บุคคลสำคัญในท้องถิ่น ให้แนวคิดด้านการตลาดต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ด้านผลิตภัณฑ์ควรทำให้ตลาดรับรู้ ว่ากลุ่มแม่บ้านที่ผลิตข้าวซ้อมมือจริง ๆ แล้วแตกต่างจากการข้าวขาวขัดสีอย่างไร สร้างจุดเด่นของบรรจุภัณฑ์ ตราที่ติดผลิตภัณฑ์ มีความโดดเด่นหรือไม่ ข้าวซ้อมมือให้รู้ถึงคุณค่าของสารอาหาร ว่ามีประโยชน์ต่อร่างกายอย่างไร

ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ในระยะแรกอาจมีการจำหน่ายร้านขายของใกล้ ๆ หมู่บ้าน แล้วเริ่มขยายไปในอำเภอ หรือนำไปฝากขายกับร้านขายสินค้าในตัวเมือง ควรมีการนำไปวางขายหลาย ๆ ที่เพื่อให้มีการขยายตลาดมากขึ้น ในงานประเพณีต่าง ๆ หรือการจัดแสดงสินค้าในจังหวัด เช่น งานของดีเมืองนครราชสีมา หรือการจัดแสดงสินค้าตามต่างจังหวัด เพื่อเป็นการเปิดตลาดมากขึ้น รวมถึงสถานที่จำหน่ายของฝาก ของที่ระลึก ควรมีการจัดศูนย์แสดงสินค้าเศรษฐกิจชุมชน นำผลผลิตของชาวบ้านมาเสนอการขาย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนสินค้ากัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มของหมู่บ้านต่าง ๆ และขยายตลาดไปเรื่อย ๆ ให้สามารถนำขายใน

ห้างสรรพสินค้า หลังจากได้ตลาดในประเทศยังสามารถสร้างเครือข่ายไปยังต่างประเทศ เพราะพื้นที่อำเภอตากใบเป็นพื้นที่ที่ได้สุดติดกับประเทศมาเลเซีย จึงเป็นโอกาสที่ดีของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ด้านราคาเริ่มแรกควรตั้งราคาที่ไม่แพงจนเกินไป ทำให้ลูกค้ารู้จักสินค้าเสียก่อน

ด้านการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนส่งเสริมเพราะ ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น สื่อออนไลน์ต่าง ๆ ก็เป็นช่องทางเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าได้ เช่น เว็บไซต์ เป็นต้น การประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง หรือต่างจังหวัด เข้ามาศึกษาดูงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ จัดให้มีตลาดนัดประจำหมู่บ้าน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้า และทางหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในจังหวัดต้องให้การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ เพราะกลุ่มแม่บ้านไม่ค่อยมีความรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์ เพราะตลาดมีกลไกเยอะ การผลิตข้าวซ้อมมือมีคุณค่าที่ช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ทำให้ชาวบ้านมีกินมีใช้ ชาวบ้านภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมของบรรพชน จึงต้องการคนที่มาช่วยเหลือมีความที่จริงใจกับกลุ่มแม่บ้านจริง ๆ

บุคคลสำคัญในท้องถิ่น ยังให้แนวคิดด้านอื่น ๆ ในเรื่อง การบริหารจัดการพื้นที่ที่ได้ครอบคลุมในทุก ๆ มิติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เช่น ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวหอมกระดังงา ไม่ใช่เพียงเพื่อมุ่งเน้นปริมาณผลผลิตแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เกิดการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน และเกษตรกรสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้หลังจากเสร็จสิ้น

การพัฒนาด้านบุคลากร มีการจัดศึกษาดูงานจากชุมชนต่าง ๆ ที่ดำเนินการจนประสบความสำเร็จ ซึ่งถือว่าเป็นแรงจูงใจให้กลุ่มแม่บ้านมีกำลังใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จเช่นกัน สร้างให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง สมบูรณ์ และมีแรงงานเพิ่มขึ้นเพราะบางครั้งอาจจะผลิตไม่ทัน ถ้ามีงานมากอยากให้มีเพิ่มจำนวนสมาชิก หรือตัวบุคคลที่มีความเข้มแข็งมาช่วยกัน ให้ทุกคนคิดว่าจะทำอย่างไรเพื่อสามารถพัฒนาอาชีพ หรือคิดอาชีพใหม่ขึ้นมา แต่ยังคงต้องรักษาวิถีแบบไทย ๆ เอาไว้ เพราะกรรมวิธีทำข้าวซ้อมมือ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมของบรรพชนและเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดให้เป็นระบบ เช่น ช่วยกันคิดว่าจะผลิตสินค้า หรือแปรรูปเป็นสินค้าอื่น ๆ หรือไม่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกรรมการในการดำเนินงานหรือไม่ มีการสรุปรายรับ-รายจ่าย การแบ่งกำไรที่ยุติธรรม

ด้านการดำเนินงาน ควรมีการจัดหาอุปกรณ์ให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ถ้าจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตข้าวซ้อมมือ อาจมีการเพิ่มขนาดถุงพลาสติกให้มีเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกให้กับลูกค้า เน้นเรื่องคุณภาพ เพราะถ้าเก็บไว้นานจะไม่ดี ทำให้ข้าวซ้อมมือมีมอด ต้องหาแนวทางแก้ปัญหา ถ้าต้องการความช่วยเหลือเรื่องนี้ จะหาได้จากที่ไหน ทำอย่างไรให้กลุ่มอยู่อย่างเข้มแข็งให้มีความสำคัญด้านประเพณี วัฒนธรรมไทย ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ทางวิชาการ ควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกันให้มีความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ชีวิตโดยนำเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้อาชีพกลุ่มมีความเข้มแข็งบนความพอเพียง